

Mistet vi noe på veien?

Av Martin Gellein

Forkynner I Ordet og Israel

(red 20.5.24 A.Sg)

Den første menigheten i Jerusalem bestod utelukkende av jøder. De anså seg som den *resten* av Israel som stod i et rett forhold til Gud, fordi de hadde tatt imot Jesus som Messias. Når vi leser om hvordan denne menigheten fungerte, så blir det synlig at den representerer en standard vi i dag ikke er i nærheten av å leve opp til. Har Guds menigheten mistet noe på veien? Hva mistet vi, når og hvordan?

Den første menigheten

Leser vi videre i Apostlenes Gjerninger ser vi et tydelig mønster. Paulus oppsøker først synagogene i de byene han kommer til. Han forkynner Evangeliet – noen tar det imot med glede, mens andre aviser det. Det fører til diskusjoner og deretter forfølgelse.

Det ser ut til at det er en del hedninger som tilhører jødernes tro og besøker synagogene. Uansett får også hedninger del i Evangeliet – noen tar det imot med glede, mens andre aviser det. Det fører til diskusjoner og forfølgelse.

De romerske myndighetene finner ikke grunnlag for å dømme Paulus etter loven. De anser problemene forkynnelsen av Evangeliet fører med seg som «et internt jødisk anliggende». Kristendommen anses med andre ord som en gren eller en sekt innenfor jødedommen.

Vi kjenner til særtrekk ved menighetene som i de videre årtiene ble plantet over hele Middelhavsområdet og videre utover i Romerriket:

- De kristne møttes i hjemmene – antallet var knyttet til plassen i hjemmet.
- Som en sterk kontrast til kulturen de var del av, kom frie og slaver, kvinner og menn, rike og fattige, lek og lærd, unge og gamle sammen i de kristne felleskapene.
- En flat struktur, der alle var frelst syndere som hadde tatt imot Jesus og mottatt Den Hellige Ånd.
- Enhver bidro på lik linje og nådegaver var i funksjon.
- De spiste sammen og tok nattverd sammen.
- Tilbedelse og lovsang var ofte enkel og spontant.
- Nye ble stadig lagt til menighetene.

Det var også slik at de kristne ofte gikk i synagogen på fredagen, og de feiret sabbaten og de bibelske jødiske høytidene. Menigheten i Jerusalem, med apostlene og deres etterfølgere var sentrum for den kristne bevegelsen.

Sett med våre øyne så fremstod nok menighetene mer på linje med det vi i dag gjerne omtaler som *messianske menigheter*.

Tusener av jøder tok imot evangeliet i Romerriket, samtidig som hundretusener av hedninger gjorde det samme.

Menigheten og Guds ord

Den første menigheten anså seg selv som «sannhetens støtte og grunnvoll». De bevarte den troen som engang for alle er blitt overgitt til de hellige.

Troen var bygget på Guds ord alene. Jesus var kommet for å oppfylle profetiene, Guds ord og løfter, og de ventet på at han skulle komme tilbake for å oppfylle de profetiene han ikke oppfylte ved sitt første komme.

I profeten Amos bok står det skrevet: *Herren Gud gjør ikke noe uten at han har åpenbart sitt råd for sine tjenere profetene.*

Jesus sier: *Tro ikke at jeg er kommet for å oppheve loven eller profetene! Jeg er ikke kommet for å oppheve, men for å oppfylle.*

Peter sier, få dager etter Pinsedagen: *Han [Jesus] skal være i himmelen inntil den tid kommer da alt det gjenopprettes som Gud har talt om fra eldgamle dager gjennom sine hellige profeter.*

Johannes skriver fra Patmos: *Men når den sjuende engel lar sin basun lyde, i de dager skal Guds hemmelige plan være fullført, slik som han kunngjorde for sine tjenere profetene.*

Peter skriver i et brev: *Derfor står også profetordet desto fastere for oss. Dette ord bør dere ha for øye, for det er lik en lampe som lyser på et mørkt sted.*

Den første kirken ventet på at Jesus skulle komme tilbake og fullføre Guds frelsesplan, slik han hadde lovet ved sitt ord - profetiene. Og her spiller Israel hovedrollen. For det var til Israel Guds ord og løfter utgikk. Til Israel og ingen andre.

Men først på programmet stod nå utførelsen av det oppdraget Jesus hadde gitt dem: Å forkynne evangeliet for alle folkeslag. Jesus var helt tydelig på at enden ikke ville komme før alle folkeslag har fått høre evangeliet.

Menigheten og Israel

Jesus utvakte seg Paulus som sin spesialutsending til hedningene. Paulus er helt tydelig på at Gud ikke har forkastet Israel. Han slår fast at paktene – både pakten med Abraham, pakten med David og Den nye pakt – tilhører dem.

I brevene til menighetene i Roma og Efesos underviser han om forholdet mellom Israel og menigheten.

I Romerbrevet forklarer Paulus dette med et bilde av et oliventre. Israel er *det gode treet*. Jødene er kvister på dette treet, de er født til å være Guds folk og med det få del i arven og velsignelsen han har lovet dem.

Men, som Døperen Johannes, forkynner Paulus at jøder som ikke vil tro på Guds sendebud og Guds ord, som grener blir hugget av treet de av naturen tilhører – og de går ved sin vantro glipp av fylde av det Guds ord og løfter gir dem del i.

Hedningene er av naturen av grener på *dårlige trær*. Men hedninger som tar imot evangeliet blir som grener hugget av de dårlige trærne og podet inn på det gode treet – Israel. Slik får de hedningkristne del i velsignelsen og arven Gud ved sitt ord har gitt løfter om til Israel! De er «podet inn blant grenene og har fått del i sevjen fra roten.»

I efeserbrevet forklarer Paulus de hedningkristne dette enda tydeligere. Guds

ord og løfter utgikk til og tilhører Israel. Hedningene var derfor engang uten håp. Det at hedningene ved evangeliet skulle få del i Guds ord og løfter, omtaler Paulus som en hemmelighet som tidligere var skjult, men som nå er åpenbart ved Den Hellige Ånd: Hedningene som tar imot Evangeliet blir del av Israel og får del i det som tilhører dem!

Efeserbrevet 2,11-13: *Dere som en gang var hedninger, ble kalt uomskårne av dem som kalles de omskårne, de som er omskåret på kroppen, av menneskehånd. Husk da at dere en gang var uten Kristus; dere var utestengt fra borgerretten i Israel og hadde ikke del i paktene og løftet og var derfor uten håp og uten Gud i verden. Men nå, i Kristus Jesus, er dere som var langt borte, ved Kristi blod kommet nær.*

Efeserbrevet 2,19: *Altså er dere [hedninger] ikke lenger fremmede og utlendinger, men dere er de helliges medborgere og tilhører Guds familie. Dere er bygd opp på apostlenes og profetenes grunnvoll, men hjørnesteinen er Kristus Jesus selv.*

Efeserbrevet 3,2-6: *Dere har hørt om den nåde Gud har gitt meg: å være en forvalter hos dere over den hemmelighet ... Den var ikke gjort kjent for menneskene i tidligere slekter, men nå er denne hemmelighet ved Ånden blitt åpenbart at også hedningene har fått del i arven; de hører med til det samme legeme og har del i løftet – i Kristus Jesus og i kraft av evangeliet.*

Paulus forklarer også at en del av Israel er forherdet, så de ikke skal gjenkjenne Jesus som Messias og ikke ta imot Evangeliet. Han omtaler det som *et mysterium*. Men i forbindelse med at Evangeliet forkynnes for alle folkeslag, og folkeslagene kommer inn i fullt tall, vil forherdelsen avta/forsvinne, og hele Israel vil bli frelst!

Hele Israel - folket, landet og Jerusalem - kommer da inn i Kristus, der alle Guds løfter får sitt ja. Jesus vil komme tilbake og oppfylle

profetiene, Guds ord og løfter, som han ikke oppfylte ved sitt første komme.

Jødene og den romerske okkupasjonsmakten

Jødene ledere i Jerusalem underla seg i utgangspunktet den romerske okkupasjonen, men da jødene ble nektet å følge sine religiøse skikker og romerne vanhelliget tempelet og tempelplassen, brøt det ut opprør. I år 70 ødela den romerske okkupasjonsmakten tempelet og forviste jødene fra Jerusalem. Historikeren Josefus forteller at en million jøder ble slaktet i denne krigen.

De romerske myndighetene hatet jødene. Dette fordi jødene nektet å frasi seg sine egne religiøse og kulturelle skikker. Jødene bar også med seg sionismen, lengselen etter å se gjenoppbyggelsen av Israel med Jerusalem som hovedstad. I år 137 slo romerne ned et nytt jødisk opprør. Dødstallene var til sammen høyere enn de var i år 70. Den romerske keiseren gav jødene land navnet *Palestina*, som et økenavn, og Jerusalem fikk navnet *Aelia Capitolina*. Dette for å utviske folkets tilknytning til landet sitt.

Sanhedrin (Det høye råd) ble etablert nye steder i landet, og ble ikke oppløst før i år 425. Jødene forble majoritetsbefolkning i landet sitt helt frem til 500 tallet. De ble etter hvert forfulgt både av kristne og muslimer. Forfølgelsen førte til nedslaktninger og fordrivelser. Jødene ble en minoritet i hjemlandet. Landet lå helt frem til moderne tid forholdsvis øde, lavt befolket med jødisk, kristen og etter hvert også muslimsk befolkning.

I de første århundrene oppstod det også mye uro mellom jødiske samfunn og de romerske myndighetene i andre provinser i Romerriket, ofte knyttet til innskrenkninger av jødene religionsfrihet. Av den årsak tiltok de romerske myndighetenes hat mot jødene. De ble sett på som uregjerlige og opprørske, og det kostet

romerne ressurser de hadde bruk for andre steder.

Erstatningsteologien

Fra omkring 100 år etter Pinsedagen utviklet hedningkristne lærere erstatningsteologien, som hevder at Gud er ferdig med jødefolket og har satt kirken i deres sted.

Mange regner Justin Martyr (ca. år 100-165) som den første betydningsfulle læreren som promoterte erstatningsteologien. Han omtalte jødene som et ubotferdig folk og som fra naturens side var disponert for vantro. Han utelukket muligheten for at jødefolket kunne komme frem til omvendelse og tro på Jesus som Messias. Han gav også jødene skylden for Jesu død. Som følge av dette hadde jødene for all tid tapt sine bibelske rettigheter, og Det gamle testamentets løfter var overført til kirken. Han mente til og med at jødenes land tilhørte de kristne.

Tertullian (160-230) fremholder i sin avhandling «Mot jødene», at Gud har forkastet jødefolket og erstattet dem med kirken. Kirken gjorde jødefolket og Det gamle testamentet overflødig.

Origenes (ca. år 185-254) hevdet ødeleggelsen av Jerusalem og forvisningen av jødene var Guds vitnesbyrd om at jødene ikke lenger var hans folk. «De vil aldri komme tilbake til sin tidligere tilstand. For de har begått en forbrytelse av det mest ugudelige slag ved sammensvergelsen mot menneskehetens frelser» - jødene hadde drept Jesus, og for denne forbrytelsen fantes det ingen forsoning, ettergiveness eller tilgivelse.

Erstatningsteologien ser allikevel ut til å ha hatt en relativt begrenset innflytelse i Guds menighet i de første 300 årene.

Keiser Konstantin

De ordinære kristne fellesskapene fortsatte i stor grad å eksistere etter den samme jødiske modellen, med de samme jødiske prinsippene,

som fra begynnelsen av. Men det var en som ville det annerledes og som satte seg fore å endre mye på dette.

Millioner av borgere i Romerriket tok imot Evangeliet. I byer som Efesus og Kolosæ kom titusener til tro på Evangeliet og det satte byene på hodet. De kristne fulgte ikke lenger de gresk-romerske skikkene, og sammen med bruddet med hierarkiene og kutyme for sosial status innebar det et voldsomt og opprivende brudd med majoritetskulturen. De kristne opplevde derfor stadig lokale forfølgelser. Mange flyktet, men det førte bare til at det ble født nye menigheter andre steder. Denne tiden fødte uttrykket: «*Martyrenes blod er kirkens sæd*».

Samtidig økte presset på de romerske myndighetene fra barbarer og andre folkegrupper utenfra. Da Konstantin ble Romerrikets keiser valgt han å konvertere til kristendommen. Noen hevder det skyldes at hans mor ble en kristen, mens andre tolker det mer som et strategisk trekk for å holde riket samlet.

Konstantin hatet jødene. Da han innkalte biskopene i Det store romerske riket til kirkemøte i Nikea i år 325, var det med en klar og tydelig agenda: Han ville skapte et tydelig skille mellom jødene og de kristne, mellom jødenes og de kristnes gudsyndyrkelse.

Denne kjensgjerningen er det verd å stanse et øyeblikk ved. For det første innebærer den at jødene og de kristne, jødedommen og kristendommen, var nært forbundet med hverandre. For det andre innebærer det at keiseren så dette som en trussel – som et onde han ønsket å endre på.

Inntil nå var det fremdeles ordinært for kristne å gå i synagogen på sabbaten og feire de bibelske jødiske høytidene.

Menighetene møttes fremdeles oftest i hjemmene, i en uhøytidelig atmosfære der alle deltok, uavhengig av hierarki og kutyme om

sosial status som preget den gresk-romerske kulturen – og uten sterke ledere som fikk det meste av oppmerksomheten. Nådegavene var i funksjon. Tilbedelsen og lovsangen var enkel og spontan. Og de spiste sammen og tok nattverd.

I et slikt nært og varmt felleskap, som var del av den kristnes hverdagsliv, var det tilstrekkelig nærhet til og rom for å følge Jesus bud: Å elske hverandre. De kristne fungerte som en familie, der alle ble verdsatt på lik linje, og inkludert. Slik felleskap var også gunstige for å komme i kontakt med, skape relasjoner til og inkludere utenforstående.

Samtidig var felleskapene utenfor offentlig kontroll. De var i begrenset grad styrt og ledet av eksterne ledere, ikke regulert av det offentlig og fungerte i praksis på en måte som en stat i staten.

Det tok flere hundre år før kristenheten kvittet seg med sitt opprinnelige bibelske og jødiske DNA – modellen, med sine røtter og sitt opphav. Men gradvis, og særlig under Konstantins regjeringstid, mistet menigheten sin opprinnelige identitet.

Konstantin var keiser for et rike der den gresk-romerske religionen og kulturen preget og regulerte alle områder av samfunnet. Ved hans iherdige, måltettede og systematiske innsats endret han den kristne kulturen til å ligne den gresk-romerske.

Konstantin gav seg selv tittelen *Pontifex Maximus* (øversteprest). Han anså seg selv som apostel og kirkens overhode.

I «Apostlenes kirke» satt han opp tolv statuer, en for hver av apostlene, og i tillegg en statue av seg selv – som den største. Dette sammenfalt med de romerske keiserens definisjon av seg selv og sin egen rolle i den gresk-romerske religionen og kulturen.

Konstantin fikk bygget kirker etter romersk byggeskikk. Biskopen, som keiserens

stedfortreder, satt på en opphøyd trone i kirkerommet. Menighetens sammenkomster fremstod ikke lenger som et familieselskap, men som en strengt orkestret arrangement. Deltagende ble tilskuere til en forestilling de møtte frem til som besøkende. Det ble innført en streng liturgi. Tilbedelsen og lovsangen ble profesjonalisert og fremstod som en slags konsert, ofte også med fremførsel på offentlige steder, til tilhørernes beundring. Man begynte også med å tenne lys og røkelse i kirkene, og utforme kirkerommene som kostbare og imponerende kunstverk.

Det opprinnelige menighetsfelleskapet var ikke til å kjenne igjen. Keiseren innførte forbud mot at kristne skulle samles utenfor de offentlige kirkene, og lovbyrtere ble staffet. Hele konseptet av hva en menighet var, ble endret.

Ser du hvordan menigheter i dag bærer preg av den romersk-katolske tradisjonen, og kanskje ofte ikke den opprinnelige bibelske jødiske tradisjonen? Jeg håper det. Vi har åpenbart mistet noe på veien.

Fremfor alt har vi mistet nærheten mellom de kristne, som oppstod og ble opprettholdt i de mindre og varme felleskapene. Kjærligheten som oppstår i slike sammenhenger oppstår ikke i et romersk-katolsk kirkebygg, ei heller i samme grad i evangeliske kirkebygg som vi møtes og ferdes i.

Men Konstantin skilte ikke bare kirken fra sitt bibelske og jødiske opphav, han tilførte også en rekke hedenske elementer til den romersk-katolske varianten av kristendommen.

Han var en beundrer og tilhenger av Mithras, den persiske solguden. Også etter at han innførte den romersk-katolske troen som offentlig religion preget han mynter med solguden og satte opp statuer av den.

I år 321 innførte han søndagen, den første dagen i uken, som offentlig helligdag i Romerriket. Han gav den navnet «soldag»

(sunday), etter solguden, og ikke «kristusdagen» eller lignende.

I Romerriket feiret man Mithras fødselsdag 25. desember. Nå ble 24. desember feiret som Jesu fødselsdag. Før Konstantin var det ingen kristne som feiret Jesu fødselsdag.

På våren feiret romerne en høytid for fruktbarheten. Den var felles for flere hedenske kulturer, og de gav guddommen for fruktbarhet ulike navn. Perserne kalte henne Astarte.

På kirkemøte i Nikea ble det besluttet at den bibelske påskefeiringen skulle få nytt navn og legges til dagen som vanligvis ble forbundet med feiringen av fruktbarhets-gudinnen. I den tidligere feiringen av fruktbarhetsgudinnen malte romerne på egg som de gav hverandre, og nå kunne tradisjoner som dette videreføres.

Hedningene dyrket også Isis, en egyptisk guddom som også ble kalt «Den store jomfruen» og Guds mor». Ved å gjøre Jomfru Maria til helgen, byttet man ut tilbedelsen av Isis med tilbedelse av Jesu mor, Maria. Det samme gjorde man med andre hedenske guddommer og nye kristne helgener.

Menigheten mistet sin identitet

Når vi kommer til år 600 hadde hedenskapet infiltrert den romersk-katolske varianten av kristendommen fullstendig. Mange biskoper og prester trodde ikke engang på Evangeliet. Den romersk-katolske kirken var gjennomkorrupt – og som statsmakt både fryktet og hatet. Kirken hadde ikke lenger mye av sant åndelig liv. På 800-tallet var den opprinnelige kristendommen nesten totalt utslettet. Det ble for eksempel forbudt å feire bibelsk og jødisk påske, og den som brøt loven kunne miste livet for å gjøre det.

Under korstogene (fra 1095 og frem til reformasjonen) lovet de romersk-katolske pavene kriminelle europeere syndens forlatelse dersom de ble korsfarere – de skulle

frigjøre Jerusalem fra hedningene (muslimer og jøder). På reisene dere gjennom Europa til Det hellige landet, voldtok de jødisk kvinner og myrdet titusener. Mange jødiske fedre ba en siste bønn om å få ta livet av konene og barna sine, for å spare dem for lidelsen de kristne korsfarerne eller ville påføre dem.

Det fortelles at nærmer tusen jødisk kvinner og barn gjemte seg i en synagoge da korsfarere engang kom til Jerusalem. Synagogen ble stengt fra utsiden og korsfarende satte fyr på den. Til lyden av skrikene fra jødene lød lovsangen fra korsfarerne: «Store Gud vi lover deg.»

Bølger av forfølgelse skyllet over de europeiske jødene gjennom århundrene. De ble stadig fordrevet fra ulike områder i Europa. Forvist fra Spania, Frankrike og Storbritannia. I Øst-Europa og Tsar-Russland ble de plassert i gettoer og utsatt for grusomme pogromer.

Barnelærdommen

Erstatningsteologien ble en del av den kristne barnelærdommen. Og på det grunnlaget ble jødene - i Jesu navn - utstøtt, forfulgt, fordrevet og massakrert i det kristne Europa i nesten 2000 år. Jødene har aldri i nærheten av hatt en slik urettferdig, grusom og hensynsløs fiende som dem som bærer kristennavnet.

Gjennom århundrene fra kirkemøte i Nikea ble det arrangert nye kirkemøter, eller konsiler. Ny jødiske særlover ble vedtatt om omsatt til praktisk politikk. Legger man disse lovene ved siden av de antijødiske særlovene de tyske nasjonalsosialistene innførte utover på 1930-tallet, så er de fullstendig identiske.

Martin Luther fulgte i det samme sporet. I 1542 gav han ut skriftet «Om jødene og deres løgner», der reformatoren tar til orde for forfølgelse og folkemord. 400 år senere skulle «kirkefedrenes», kirkemøtenes og Martin Luthers anbefalinger bli satt i system av de tyske nazistene som «den endelige løsningen».

Antisemittismen var ikke kontroversiell, men allmenn, i den kristne kulturen og i kristne samfunn. Her i Norge vedtok de kristne teologene på Eidsvoll i 1814 et forbud mot at jøder skulle oppholde seg i riket. Loven ble håndhevet. Jøder som forsøkte seg, ble forvist. Noen ble ilagt bøter og dersom de ikke kunne betale dem, ble de fengslet.

Under nazistens okkupasjon av Norge skrev den norske kirkeledelsen i påsken 1942 et protestbrev. Teksten inneholdt opprinnelig også en protest mot behandlingen av de norske jødene, men avsnittet ble fjernet av strategisk årsaker. Det er nå både kjent og erkjent at den norske kirkeledelsen kjente til nazistens planer om å deportere de norske jødene til leirer lenger sør i Europa. Men de løftet ikke en finger for å gjøre noe med det. Først i november det samme året kom det en protest, men da var de norske jødene så godt som på vei til tilintetgjørelsesleirene.

Eidsvollsmennene og kirkeledelsen under okkupasjonen er våre nasjonale helter. Det skal vi ikke ta fra dem. Men deres innsats tydeliggjør hvordan erstatningsteologien og antisemittismen var en uproblematisk del av den kristne kulturen.

Nesten alle kristne land i Europa, inkludert Norge, stengte dørene for jøder på flukt fra nazistene. 6 millioner jøder ble myrdet, inkludert 1,5 millioner barn.

Erstatningsteologien lever i beste velgående innenfor den nominelle kristenheten. Denne teologien promoteres av Kirkens Verdensråd, Det lutherske verdensforbund og preses og biskoper i Den norske kirke. De ynder å kalle det oppfyllelles-teologi eller utvidelsesteologi – men resultatet er det samme: Det er kirken, ikke Israel, som er Guds folk. Og fremdeles får denne vranglæren praktiske konsekvenser. Nå som politiske støtte til Israels kritikere, motstandere og fiender.

Særlig synlig er det ved støtten til palestinske kristne og anti-israelsk aktivisme som konferansen *Christ At The Checkpoint*, og *Kairos-dokumentet*, som er oversatt og utgitt av Den norske kirkes Mellomkirkelig råd, med støtte fra Norges kristne råd – der nesten alle norske kirkesamfunn er medlemmer. Kairos-dokumentet er som snytt ut fra PLOs propaganda av løgner og hat, ispedd og underbygget av løsrevne Bibelsitater.

Kommer vi tilbake til noe vi mistet?

Ved reformasjonen kom Gud menighet åpenbart tilbake til noe den mistet. Den kom tilbake til troen på Guds ord – og til troen på frelse av nåde og ved tro alene. Ved de evangeliske vekkelsesbevegelsene på 17- og 1800-tallet kom Guds menighet tilbake til andre bibelske sannheter den hadde mistet gjennom århundrene. Den moderne misjonsbevegelsen ble blant annet født. Pinsebevegelsens motto var: «Tilbake til urkristendommen.»

De tyske pietistene ble oppmerksomme på at Paulus skriver at «hele Israel» skal blir frelst. De fikk et hjerte for å nå jødene med Evangeliet. Fra 1600-tallet ble de britiske puritanerne oppmerksomme på at Gud ville føre jødene tilbake, og gjenopprette Israel med Jerusalem som hovedstad, *før* hele Israel blir frelst.

Disse ideene fikk innflytelse for hele den britiske kulturen og det første frem til at Storbritannia gav Israels gjenoppbyggelse fødselshjelp. Uten den kristne sionismen hadde ikke Israel blitt gjenopprettet. Benjamin Netanyahu sier det slik til evangeliske kristne: «*Dere var sionister før oss.*» *Han kaller evangeliske kristne for Israels «beste venner».*

Da den moderne politiske sionistbevegelsen ble født på slutten av 1800-tallet, var Europas rabbinere langt ifra positive. De avviste den politiske sionismen. Dels fordi de forventet at Israel først ville gjenopprettets i forbindelse

med at Messias står frem og dels av frykt for oppblomstring av antisemittisme. Men ved den kristne sionismen fikk den jødiske politiske sionismen den hjelpen som var nødvendig for Israels gjenopprettelse.

I dag tror 500 millioner evangeliske kristne på Guds ord og løfter til Israel – vi er kristne sionister.

Det er med andre ord tydelig at vi som Jesus disipler befinner oss i en prosess der vi gradvis kommer til erkjennelse av å ha mistet noe – noe vi gjenoppdager og omfavner som vårt dyreste eie.

Jeg regner med at vi alle lengter etter å komme tilbake til den kjærligheten, enheten og kraften som den første kristne menigheten i Jerusalem var i besittelse av. Det er ikke bare en lengsel, men også en bønn: La Din vilje skje. La Ditt rike komme – på jorden, slik som i himmelen.

Vi ber om nære og varme kristne fellesskap, der kjærligheten og enheten blomstrer, og nådegavene er i funksjon. Og vi ber om at mange som lever borte fra Gud kan komme til tro på Jesus og oppleve lokale menigheter som en familie.

Er ikke mye av dette noe vi har mistet? Er vi i ferd med å komme til erkjennelse av det? Kan vi få del i det igjen? Det vi vet er at Gud ikke forandrer seg. Han er i går, i dag og til evig tid den samme. Vi vet at han elsker menneskeheten så høyt at han ofret sin egen sønn i vårt sted. Og vi vet han ønsker at alle skal bli frelst – at alle skal bli del av familiene som skal arve jorden. Og vi vet at Jesus er menighetens hode, som ved Den Hellige Ånd vil bemyndige oss til å leve sammen og fungere slik han og den første menigheten levde og fungerte.

Så er det to grøfter å gå i her: Vi kan bli så opptatt av jødedommen før Jesu tid, at vi vender tilbake til Lov-pakten og Moseloven, og til og med til den rabbinske jødedommen. Og vi kan ignorere vårt bibelske og jødisk opphav

- for det er heller ikke bibelsk. Mellom disse to ytterlighetene finnes det en farbar vei, og det var denne veien som preget den vitale, grensesprengende og ekspanderende kristenheten i de første århundrene.

Leser vi profetordet, så er Israel gjenopprettelse en prosess: Gud fører jødene tilbake, Israel gjenopprettes med Jerusalem som hovedstad, folkeslagene samler seg imot dem og hele Israel blir frelst. *Da* kommer Jesus tilbake. Han var helt tydelig med jødene: Dere skal ikke se meg igjen før dere sier «velsignet være han som kommer i Herrens navn».

Nå fører Gud folket hjem til landet. Israel er gjenopprettet, med Jerusalem som hovedstad. Forente Nasjoner er som besatte av å dele Israel og Jerusalem. FN fordømmer Israel hyppigere enn de fordømmer alle verdens øvrige nasjoner til sammen!

Gud gjør noe sensasjonelt med jødefolket i våre dager. Gjennom århundrene har de i all hovedsak avvist kristendommen. Paulus forteller at det hviler et dekke over dem, en forherdelse, så de ikke skal gjenkjenne Jesus som Messias.

I 1948 var det 15-20 messianske jøder i Israel. I dag er det over 30,000 fordelt på over 300 ulike fellesskap. Og jøder forkynner igjen Evangeliet for jøder i Jerusalem.

Etter 1967, da Jerusalem kom på jødernes hender, ser vi en markant forskjell. Er dekket, forherdelsen, over Israel i ferd med å avta og forsvinne?

Siden 1967 er det kommet flere jøder til tro på Evangeliet enn i de foregående 1900 årene til sammen – ja, noen har estimert at flere jøder er kommet til tro på Jesus i løpet av de siste fem årene, enn i de foregående 1900 årene til sammen. En ny undersøkelse, som regner med at det totalt er 17 millioner jøder i verden, sier at det i dag er en million jøder som tror at Jesus er Messias!

Og disse jødene holder i hovedsak fast ved sabbaten og de bibelske høytidene - og andre bibelske jødiske tradisjoner - på samme måte som de kristne gjorde det i de første århundrene.

Er Gud ved gjenopprettelsen av den opprinnelige messianske bevegelsen, vårt opphav, i ferd med å føre oss tilbake til noe vi mistet på veien?

Kan gjenopprettelsen av den messianske bevegelsen få enorme og fantastiske konsekvenser for Guds menighet – fordi den vil bidra til at kristne felleskap kommer tilbake til opphavet og røttene?

Leser i Apostlenes Gjerninger om det som skjedde i Jerusalem, og historie om hva som skjedde i byer som Efesos og Kolossæ, ser vi at Evangeliet snudde byene på hodet. Tusener kom til tro. Det brøt ut heftige diskusjoner og deretter forfølgelse.

Kan du forestille deg at kirken i dag ville utøve en slik innflytelse? Kan du forestille deg at noe slikt skulle skje ved din lokale kirke?

Vi har en vekkelshistorie i Norge også. På Hans Nielsens Hauges tid var det forbudt for kristne å samles utenfor de offentlige kirkebyggene, ledet av offentlig innsatte biskoper og prester. Men storbøndene åpnet gårdene sine for Hauge og møter med levende felleskap. En vekkelse av bibelske dimensjoner brøt ut i landet vårt.

Leser vi om vekkelser i bygder som Vegårshei og Fyresdal, er mønstret det samme: Mange gikk i dager og timer for å komme til gårder der felleskap var samlet og nådegaver var i funksjon. De fikk del i brannen som brant i

andres hjerter. De sov i høyet i låven, og vandret annerledes hjem. Slik ble flammen tent i nye hjerter, nye hjem, og nye bygder og byer. Disse vekkelser forvandlet kulturen vår og samfunnet vårt!

Kristne fikk også den gang del i noe Guds menighet hadde mistet på veien. Vi har nok alle erfart det samme i våre egne trosliv – det å komme tilbake til noe som ble borte, som vår første kjærlighet til Jesus, nøden for dem som er på utsiden og lengselen etter nære felleskap preget av kjærlighet og enhet der nådegaver er i funksjon.

Skjer det noe i Guds verdensvide kirke i våre dager, en bevegelse tilbake til Jerusalem – tilbake til vår øverste rabbiners føtter?

Ser vi det store bilde, så skjer det mer oppsiktsvekkende i verden i dag. Det har aldri tidligere funnet sted – ingenting som engang ligner. Evangeliet forkynnes på nær alle språk og til alle folkeslag og nasjoner! Tusener strømmer inn i Guds rike hver eneste dag. Det er i dag flere kinesere som er født på nytt enn det er europeere som har erfart det samme. Iran er det landet i verden der vekkelser går sterkest frem! De samles i hjemmene, under forfølgelse, og hver dag legges det nye til menighetene.

Er folkeslagene i ferd med å komme inn i fullt tall? Er forherdelsen over Israel i ferd med å avta og forsvinne? Mye tyder vel på det?

Vi er på vei tilbake til der alt begynte – til Jesus og den første kirken i Jerusalem? Så får det være greit om sabbaten blir ukens helligdag, og om vi ikke feirer jul, men Løvhyttefesten i tusenårsriket.